

4 בינואר 2016

שחרור העיר אלרמאדי: תמונת מצב ומשמעויות

"תמונות הניצחון" של צבא עיראק על דאעש. מימין: דגל עיראק מונף בעיר אלרמאדי מעל מפקדת משטרת מחוז אלאנבאר. משמאל: חיילים עיראקים מניפים את דגל עיראק באזור בנייני הממשל במרכז העיר (אלסומריה, 28 בדצמבר 2015).

עיקרי תמונת המצב (עדכני ל-3 בינואר 2016)

1. ב-28 בדצמבר 2015, לאחר כשבעה ימי לחימה נגד פעילי דאעש בשטחה של העיר אלרמאדי, הצליח צבא עיראק, בסיוע אווירי של ארה"ב ומדינות הקואליציה, להשתלט על מרכז העיר, אזור בו מצויים בנייני הממשל. בשלב זה נראה, כי צבא עיראק כבש את מרבית שטחה של אלרמאדי (כ-70%-80%) **אולם נותרו עדיין "כיסוי התנגדות" בעיר ובפאתיה בהם נאחזים פעילי דאעש**, הממשיכים לנהל מלחמת גרילה נגד צבא עיראק. בשלב זה מוקדם עדיין להעריך כמה זמן יארך טיהורה המלא של העיר וסביבותיה אולם דומה, כי לצבא עיראק ולמליציות הסוניות המסייעות לו **נותרה עדיין מלאכה רבה.**

מפת השליטה בעיר אלרמאדי עדכנית ל-28 בדצמבר 2015: 55% משטחה של העיר טוהר מפעילי דאעש (בצבע ירוק), כ-20% מהעיר עדיין בידי דאעש (בצבע שחור) וכ-25% מהעיר הוגדרו כאזורי עימות (בצבע ורוד) (אלסומריה, 28 בדצמבר 2015).

2. על העיר אלרמאדי הגנו כ-500-700 פעילי דאעש, שלחמו מול סד"כ של כ-10,000 חיילים עיראקים, כולל יחידת עילית של כוח הלוחמה בטרור (שהסתייעו בכ-5,000 אנשי מליציות סוניות). על פי התקשורת העיראקית והמערבית נהרגו במהלך הלחימה כ-250 פעילי דאעש (כולל מפקדים בכירים), כמה עשרות פעילים נמלטו מהעיר, וכמה מאות עדיין נאחזים בעיר ובפאתיה. לעיר עצמה נגרם הרס רב כתוצאה מהלחימה כמו גם מפיצוץ מבנים ע"י דאעש ומתקיפות מהאוויר של מטוסי ארה"ב ומדינות הקואליציה.

ממראות ההרס באלרמאדי (אלג'זירה, 26 בדצמבר 2015).

3. לאחר כיבוש מרכז העיר, המשיכו כוחות צבא עיראק להתקדם בהדרגה לשכונות, שבהם עדיין מתבצרים פעילי דאעש. פעולות גרילה של דאעש ומלכודים, שהותירו פעילי דאעש במבנים שונים בעיר מעכבים את סיום ההשתלטות עליה. דאעש מצידו ממשיך לנהל לוחמת גרילה נגד צבא עיראק בעיר עצמה ובפאתיה, בעיקר הצפוניים והצפון-מזרחיים. לוחמת גרילה זאת כוללת תקיפת שיירות; תקיפת בסיסי צבא באמצעות מחבלים מתאבדים ופיצוץ כלי רכב ממולכדים נגד

צבא עיראק. כמו כן מנסה דאעש להפעיל לחץ על הצבא במקומות נוספים במחוז אלנבאר (למשל, פיצוץ מכונית תופת באזור העיר חדית'ה).

4. כיבושה מחדש של העיר אלרמאדי (בהנחה שיושלם) מהווה הישג תודעתי וצבאי חשוב לצבא עיראק ולקואליציה המערבית בהנהגת ארה"ב. שכן זוהי הפעם הראשונה מאז ההתמוטטות מוצול (יוני 2014), שצבא עיראק מצליח להשיב לעצמו עיר בעלת חשיבות אסטרטגית, שממנה ברחו חייליו לפני כשבעה וחצי חודשים. הלחימה בעיר נגד דאעש נעשתה תוך יישום טקטיקות של לחימה בטרור, שהונחלו לכוח הלחימה בטרור של צבא עיראק ע"י ארה"ב, וליווי הלחימה בסיוע אווירי צמוד של ארה"ב ומדינות הקואליציה.

5. ראש ממשלת עיראק אלעבאדי הזדרז להגיע לאלרמאדי ל"ביקור ניצחון". בביקורו הוא שיבח את כוחות הביטחון העיראקים, הציב את כיבוש העיר מוצול כמטרה האסטרטגית הבאה, והצהיר, כי עד סוף שנת 2016 יושלם טיהור של עיראק מדאעש. ארה"ב ומדינות מערביות וערביות, השותפות לקואליציה, ברכו את ראש ממשלת עיראק על ההישג. איראן ברכה גם היא את ממשלת עיראק אולם דומה, כי היא מוטרדת מהעדר תפקיד משמעותי למליציות השיעיות בכיבוש העיר.

6. טיהור אלרמאדי וסביבותיה מפעילי דאעש, שיקום ההרס הפיזי והחזרת התושבים, שנמלטו ממנה, עשויים להערכתנו להמשך זמן רב. שכן לעיר ולתשתיותיה נגרם נזק רב¹. דאעש השאיר אחריו מטענים ומלכודים רבים. כך למשל, על פי קצין מודיעין אמריקאי מצאו הכוחות העיראקים כשלוש מאות מטענים, שהונחו לאורך 150 מטרים, באזור בתי הממשל שבמרכז העיר. לאחר נטרולם וניקוי האזור נמצאו מטענים נוספים. אותו קצין סירב להעריך כמה זמן ייקח לכוחות העיראקים להשלים את טיהור האזורים הללו (indianexpress, 31 בדצמבר 2015).

משמעות כיבושה של העיר אלרמאדי

7. אלרמאדי, המרוחקת כמאה ק"מ מהבירה בגדאד, הינה עיר הבירה של המחוז הסוני אלנבאר. היא שוכנת על גדות נהר הפרת, על צומת דרכים המובילה לסוריה ולירדן, ומהווה מרכז מסחרי חשוב. בתקופת שהיית צבא ארה"ב בעיראק הייתה אלרמאדי בירת השבטים הסונים, שנאבקו באלקאעדה ומאוחר יותר הפכה למעוז הג'האדיסטים. בשנת 2004 מנתה העיר כחצי מיליון תושבים. בשל העימותים האלימים באזור ברחו ממנה מרבית תושביה, חלקם לפרבר בגדאד. נראה כי בעת כיבושה ע"י צבא עיראק לא נותרו בה תושבים רבים.

¹ על פי דיווחים ראשוניים בתקשורת נהרסו למעלה מ-3,000 בתים, אלפי בתים נוספים נפגעו, תשתיות (חשמל, מים, ביוב) נהרסו.

פליטים מאלרמאדי חיים באוהלים בפריפריה של העיר בגדאד (אלג'זירה, 1 בינואר 2015).

8. העיר אלרמאדי נכבשה ע"י דאעש מידי צבא עיראק ב-15 במאי 2015 במה שנראה בדיעבד כפסגת הישגיו הטריטוריאליים של הארגון בזירה העיראקית מאז כיבוש העיר מוצול (יוני 2014)². בעקבות ההשתלטות על אלרמאדי במאי 2015 נדחק צבא עיראק ממרבית מחוז אלנבאר אולם נותרו בו כמה מובלעות בשליטתו, הנתונות ללוחמת גרילה מתמשכת של דאעש (ראו להלן).

9. מנקודת מבט צבאית גם הפעם היו יחסי הכוחות לטובת צבא עיראק, שכן באלרמאדי נלחם כוח קטן יחסית של דאעש (מאות לוחמים) בצבא עיראק שהסד"כ שלו הגיע לכ-10,000 לוחמים, שנהנו מסיוע אנשי מליציה סונים ומסיוע אווירי צמוד של ארה"ב והקואליציה. הלקח (החוזר על עצמו) הוא שעיקר כוחו של דאעש הינו בלחימה נידת, פעולות גרילה ותפיסת שטחים וערים בהפתעה, תוך ניצול הואקום השלטוני והמורל הירוד בקרב מתנגדיו. מאידך, באותן פעמים בהן ניהל דאעש מלחמת הגנה וניצב בפני כוח צבאי עדיף בהיקפו, מצויד היטב ובעל מורל גבוה, הנהנה מתמיכת האוכלוסייה המקומית, הוא נחל מפלות הן בעיראק (אלרמאדי, ביג'י, תכרית) והן בסוריה (קובאנה, תל אלאביאצ').

10. כיבושה מחדש של העיר אלרמאדי (בהנחה שיושלם) מהווה הישג תודעתי וצבאי חשוב לצבא עיראק ולקואליציה המערבית בהנהגת ארה"ב. שכן זוהי הפעם הראשונה מאז קריסת צבא עיראק במוצול (יוני 2014), בו מצליח הצבא להשיב לידי עיר בעלת חשיבות אסטרטגית (שבה קרס צבא עיראק לפני כשבעה וחצי חודשים). זאת, תוך יישום טקטיקות של לחימה, שהונחלו לכוח הלחימה בטרור של צבא עיראק ע"י ארה"ב וליווי הלחימה בסיוע אווירי צמוד מצד ארה"ב והקואליציה.

² העיר אלרמאדי נכבשה ב-15 במאי 2015 כאשר פעילי דאעש השתלטו על בנייני הממשלה ועל רוב השכונות של העיר. התקיפה החלה באמצעות פיצוץ מכוניות תופת סמוך למפקדת הכוחות העיראקיים ולאחריה פרצו פעילי דאעש למתחם. פעילי דאעש ביצעו תקיפה נוספת נגד בסיס צבאי במערב העיר ולאחריה הם השתלטו על העיר כולה. כוחות צבא עיראק, שהגנו על העיר, קרסו ונסוגו מהאזור.

11. מנקודת מבטו של דאעש אובדן אלרמאדי הינה מפלה צבאית ותדמיתית קשה, המגבירה את הלחצים המופעלים עליו, ומצטרפת לשורת הכישלונות שנחל הארגון במהלך שנת 2015 בעיראק ובסוריה:

א. בעיראק נכבשו מידי דאעש כמה ערי-מפתח סוניות ע"י צבא עיראק בסיוע מליציות שיעיות וסוניות: במחוז אלאנבאר העיר אלרמאדי (שכיבושה עדיין לא הושלם) ומצפון לבגדאד הערים החשובות תכרית וביג'י. בצפון מערב עיראק נפלו לידי הכוחות הכורדים (הפשמרגה) העיר סינג'אר וסביבותיה. העיר אלפלוג'ה, מעוז הג'האדיסטים בעיראק מכותרת עתה ע"י צבא עיראק ומבודדת מהעורף של דאעש. בעיר מוצול, ליבת הנוכחות של דאעש בעיראק, שליטתו של דאעש עדיין לא נסדקה, אך המפלות שספג עלולות לכרסם במעמדו שם.

ב. בסוריה איבד דאעש אזורים בעלי חשיבות בקרבת הגבול התורכי (כובנה, תל אלאביאצ') ואפשר לכוחות הכורדים (YPG) ליצור רצף טריטוריאלי לאורך מרבית הגבול הסורי-תורכי; לאחרונה כבשו כוחות כורדים את סכר חשרין ותחנת כח חשובה שליידו, על גדות נהר הפרת, מדרום לעיר קובאנה. דאעש ספג גם מפלות במקומות נוספים: ממזרח לחלב (שם הצליח צבא סוריה בסיוע איראני לפרוץ את המצור על שדה התעופה כוירס); בדרום חלב ובדרום חמץ, שם מבסס צבא סורי את שליטתו באזור הכפרי; בדרום רמת הגולן (שם נחלשה חטיבת כוחות חללי אלירמוך, המזוהה עם דאעש); ובאזור שמדרום לדמשק (שם מתוכנן פינוי פעילי דאעש ובני משפחותיהם, בחסות האו"ם).

ומה בהמשך?

12. כיבושה של אלרמאדי, בהנחה שיושלים, מהווה אבן דרך חשובה במערכה נגד דאעש ובו בזמן מקרה מבחן עבור המשטר העיראקי והקואליציה בהנהגת ארה"ב. שכן ניצול נכון של ההצלחה עשוי לשמש כקרח קפיצה לכיבוש ערים ואזורים נוספים במחוז אלאנבאר ולכרסם באופן משמעותי בתמיכה ממנה נהנה דאעש בקרב האוכלוסייה הסונית במערב עיראק. מנגד, כישלון של המשטר העיראקי להשלים את כיבוש העיר וסביבותיה בלוח זמנים מהיר ולהפוך את אלרמאדי לדוגמא לשיקום של אזור סוני, שנחרב עלול להיות בעל השלכות שליליות להמשך המערכה נגד דאעש.

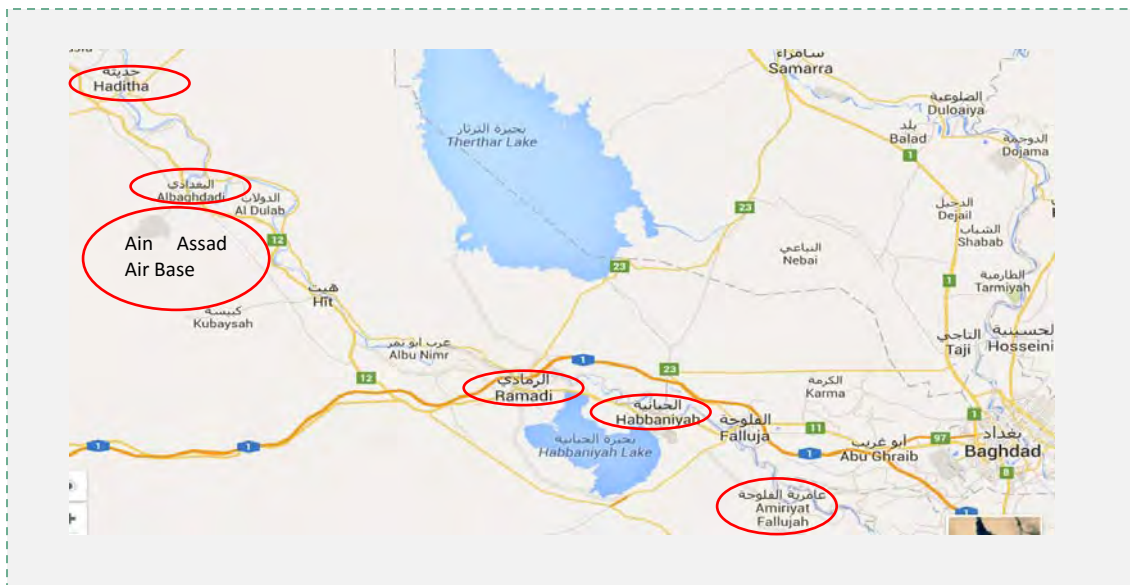
13. לשם ניצול ההצלחה באלרמאדי יהיה על המשטר העיראקי בסיוע ארה"ב והמערב לפעול באינטנסיביות בכמה מישורים:

א. המישור המקומי - האתגר העומד עתה בפני המשטר העיראקי (בסיוע ארה"ב) הינו השלמת טיהורה של אלרמאדי, החזרת התושבים אליה, שיקום התשתיות, שנהרסו והפיכתה ל"עיר לדוגמא" של שיקום אוכלוסייה סונית. מנגד, צפוי כי דאעש ינסה לבצע פעולות טרור וגרילה כדי למנוע שיבה לנורמליזציה וליצור מתחים בין המשטר העיראקי לתושבים. צבא עיראק יהיה חייב לטהר את העיר וסביבותיה מנוכחות פעילי דאעש ולעשות

זאת ברגישות, תוך הסתייעות במודיעין מדויק, כדי למנוע פגיעה מיותרת באוכלוסייה ולאפשר לה להשתקם. המשטר העיראקי, בסיוע ארה"ב, יהיה חייב להקצות כספיים רבים לשיקום תשתיות העיר ולהחזרת תושביה תוך ניסיון להתגבר על אופיו העדתי-שיעי, שהפריע בעבר לטיפול באוכלוסייה סונית, ששחררה מידי דאעש (כגון העיר תכרית).

ב. טיהור מחוז אל-אנבאר - כוחות הביטחון העיראקים בסיוע ארה"ב יהיו חייבים למנף את ההישג באלרמאדי כדי לטהר את מחוז אל-אנבאר מנוכחות דאעש ולהחזיר את שליטת המשטר העיראקי:

1) אחיזתו של צבא עיראק ושבטים סוניים התומכים בו במחוז הגדול אל-אנבאר מצטמצמת כיום למספר ערים ומחנות צבא ובתוכם חבאניה, אלבע'דאדי, שדה התעופה עין אל-אסד, חדית'ה, עאמרית אלפלוג'ה ואלנח'יב (אלשרק אל-אוסט, 18 במאי 2015). צבא עיראק יצטרך לטהר בשיטתיות את מחוז אל-אנבאר, לדחוק מהמחוז את פעילי דאעש וליצור רצף טריטוריאלי בין אזורי שליטתו. עם טיהור האזור יצטרך המשטר לבסס שליטתו על הציר המרכזי לאורך נהר הפרת המשמש כציר לוגיסטי מרכזי עבור דאעש ולפגוע בכך בקשר שבינו לבין סוריה.

אזורי נוכחות של צבא עיראק ושבטים סונים, המסייעים לו במחוז אל-אנבאר (GOOGLE MAPS)

2) לדאעש נותרה עדיין אחיזה איתנה במרבית מחוז אל-אנבאר ודחיקתו משם תהייה משימה קשה. הוא עדיין נהנה מתמיכה של חלק מהשבטים הסונים הממשיכים לראות במשטר העיראקי משטר בעל אופי עדתי-שיעי העוין לאוכלוסייה הסונית. מהבחינה הצבאית שליטתו של דאעש במוצול ובמזרח סוריה מאפשרת לו להעתיק תגבורות למחוז אל-אנבאר כדי להגן על מאחזיו וליזום התקפות על צבא עיראק.

3) בעדיפות הראשונה של צבא עיראק נמצאת עתה העיר אלפלוג'ה, השוכנת בין אלרמאדי לבין בגדאד (כ-56 ק"מ ממזרח לאלרמאדי), שנותקה עתה מליבת

השליטה של דאעש. בכירים בממשל העיראקי ובצבא עיראק כבר הצהירו **שמאמצי צבא עיראק יתמקדו בשחרור אלפלוג'ה**, לאחר ההשתלטות על אלרמאדי. כבר במקביל לכיבוש אלרמאדי הגביר צבא עיראק את הכיתור על העיר אלפלוג'ה, שהפכה לסמל לנוכחות של הג'האדיסטים בעיראק, כדי למנוע החשת תגבורות ממנה.

העיר אלפלוג'ה, שכיבוש אלרמאדי ניתק אותה מליבת שליטתו של דאעש (Google Maps).

ג. **המישור הממשלי**: מחוז אלאנבאר שבו פועל עתה צבא עיראק הינו **בעל אופי סוני**, אשר חלק מתושביו עוינים את המשטר בעל האופי השיעי בבגדאד (וכפועל יוצא מכך מהווים את בסיס התמיכה של דאעש). המשטר בבגדאד יצטרך לעשות מאמץ לקירוב האוכלוסייה ע"י שיקומה של אלרמאדי והפיכתה למודל לחיקוי לערים סוניות נוספות. הוא יצטרך גם לתת סמכויות ממשל מקומי לאוכלוסייה הסונית השבטית של המחוז ולהימנע מלחזות על הטעויות של ראש הממשלה לשעבר עדנאן אלמאלכי ביחסו כלפי האוכלוסייה הסונית (ולכך יש משמעותיות כלל-עיראקיות החורגות מעניינה של האוכלוסייה הסונית באלאנבאר³).

14. ראש ממשלת עיראק ודוברים עיראקים נוספים הצהירו, כי לאחר כיבוש אלרמאדי היעד האסטרטגי הבא הינה העיר מוצול וכי טיהורה של עיראק מדאעש יושלם עד סוף שנת 2016. התבטאויות אלו נראות לנו אופטימיות מידי ונובעות להערכתנו מתחושת אופוריה, שלאחר כיבוש מרבית שיטחה של אלרמאדי. אמנם דאעש ספג מהלומות אולם הוא עדיין מבוסס היטב בעיראק, במחוז אלאנבאר ובמחוזות סונים נוספים. בשטחי שליטתו הוא נהנה מתמיכת חלק מהאוכלוסייה הסונית הרואה במשטר העיראקי משטר שיעי באופיו העוין לסונים. לפיכך צפוי, כי דאעש יגלה התנגדות עיקשת למאמץ של צבא עיראק לדחוק אותו ממאחזים נוספים במחוז אלנבאר ובעיראק בכלל, בעוד שכשירותו של צבא עיראק לטהר את עיראק כולה מנוכחות דאעש ויכולתו של המשטר לגייס לצידו את כלל האוכלוסייה הסונית מוטלים בספק רב.

³ ראו מאמרו של Zalmay Khalilzad מי ששרת במשרד ההגנה האמריקאי, היה שגריר ארה"ב באפגניסטאן, בעיראק ובא"מ: "Ramadi is an important test case as Baghdad looks to recover Fallujah and Mosul", nationalinterest.org, January 1, 2016.

נספח

15. רצ"ב נספח ובו **סיכום ראשוני** של המערכה על העיר אלרמאדי הכולל (נכון ל-3 בינואר 2016):

א. הכוחות הלוחמים:

(1) צבא עיראק.

(2) המליציות הסוניות.

(3) כוחות הקואליציה בהנהגת ארה"ב.

(4) דאעש.

ב. התנהלות הלחימה - תמונת מצב.

ג. טקטיקות הלחימה של דאעש

ד. המשך הלחימה לשם סיהור העיר ופרבריה

ה. תגובות ראשוניות לכיבוש אלרמאדי:

(1) ארה"ב והקואליציה.

(2) איראן.

המערכה על רמאדי - סיכום ראשוני (עדכני ל-3 בינואר 2016)

הכוחות הלוחמים

צבא עיראק

1. המערכה על העיר אלרמאדי התנהלה בעיקרה ע"י צבא עיראק, שהפעיל לשם כך סד"כ, המוערך בכ-10,000-11,000 חיילים סדירים. בקרבם בלטו חיילי "המנגנון ללוחמה בטרור" (המסתייע ע"י ארה"ב), שפעלו בחוד החנית של הכוחות, אשר השתלטו על מרכז העיר. חיילי צבא עיראק לא הנהיגו את הקרב על כיבוש אלרמאדי אלא שימשו בתפקידי סיוע (למשל הצבעה על עמדות דאעש לשם תקיפות אוויריות, או תפיסת הרחובות המובילים למרכז העיר⁴).

מימין: הכוחות העיראקים במהלך המצור, שהטילו על פעילי דאעש בעיר אלרמאדי. משמאל: כח המנגנון ללוחמה בטרור משחרר את שכונת אלבכר באלרמאדי, מדרום מזרח למרכז העיר (חשבון הטוויטר معاضد داعش الارهاب @marsadiraq), 23 בדצמבר 2015.

המליציות הסוניות

2. כלקח מהעבר, כאשר מליציות שיעיות התנכלו לתושבים סונים אותם "שחררו", הקפיד הפעם צבא עיראק להסתייע במליציות סוניות, שגויסו מקרב השבטים המקומיים של מחוז אלאנבאר. הללו מילאו תפקידי עזר וסיוע אולם לעצם תמיכתם בצבא עיראק הייתה משמעות מדינית ותודעתית. תפקידם בהמשך יהיה לשמר את שליטת עיראק בעיר אלרמאדי ובצירים המובילים אליה ולפקח על שיקומה של העיר.

3. מספר אנשי השבטים הסונים, שסייעו לצבא עיראק במערכה על אלרמאדי, מוערך ע"י מקור עיראקי בכ-5,000 פעילים (אלסומריה, 28 בדצמבר 2015). בנוסף לכך נראה כי נשלחה לאלרמאדי

⁴David French, "How Did Iraqi Forces Really Retake Ramadi From ISIS?", Nationalreview.com, December 31, 2015.

תגבורת של כ-500 פעילים סונים לאחר ההשתלטות על מרכז העיר. תגבורת זאת הגיעה לחלקה הצפוני של העיר כדי ליטול חלק בהחזקת שכונות, ששוחררו מידי דאעש (world bulletin, 29 בדצמבר 2015).

4. המליציות השיעיות, הנתמכות ע"י איראן, שבעבר סייעו לצבא עיראק בכיבוש הערים הסוניות תכרית וביג'י, הורחקו הפעם מהמאמץ הסופי של ההשתלטות על העיר (למורת רוחה של איראן, ראו בהמשך). לאחר כיבוש אלרמאדי החליט הממשל העיראקי, כי אנשי השבטים הסונים ולא פעילי המליציות השיעיות, הם שישלטו עליה כדי למנוע מתיחות עדתית (indianexpress, 31 בדצמבר 2015). עם זאת הוקצו למליציות השיעיות משימות אחרות במחוז אלאנבאר כגון נוכחות באזור אלחבניה (שבשליטת צבא עיראק) ואבטחת הציר שבין אלרמאדי לאלפלוג'ה (רויטרס, 27 בדצמבר 2015).

כוחות הקואליציה בהנהגת ארה"ב

5. הקואליציה בהנהגת ארה"ב הגישה סיוע אווירי צמוד למערכה על אלרמאדי. מאז חודש יולי 2015 ביצעו כוחות הקואליציה מעל שש מאות גיחות תקיפה מהאוויר באזור אלרמאדי 150 מהן בשבוע שקדם להשתלטות על העיר (דיילי מייל, 30 בדצמבר 2015; thedailybeast.com, 30 בדצמבר 2015). לדברי צבא ארה"ב בוצעו במהלך 24 השעות המכריעות של הלחימה בעיר חמש תקיפות מהאוויר נגד שתי יחידות טקטיות של דאעש, עמדות לחימה של הארגון, עמדות פיקוד ושליטה, עמדות ירי ארטילרי, כלי רכב ועוד (אתר משרד ההגנה של ארה"ב 24 בדצמבר 2015).

תקיפות אוויריות באלרמאדי (אלג'זירה, 26 בדצמבר 2015).

6. כיבוש רמאדי היה המערכה המוצלחת הראשונה בה התקיים שיתוף מלא בין הכוחות הקרקעיים של צבא עיראק לבין הקואליציה, בראשות ארה"ב, שסיפקה את הסיוע האווירי. הפעם היה זה צבא עיראק, ובתוכו ה"מנגנון ללחימה בטרור", המסתייע ע"י ארה"ב, שהוביל את הלחימה (בניגוד למבצעים קודמים, שאותם הובילו מליציות שיעיות או כוחות כורדיים). לפיכך זוהי

ההצלחה הראשונה לכוחות קרקעיים עיראקיים, שקיבלו אימון והכוונה של יועצים ומדריכים מצבא ארה"ב, במערכה נגד דאעש.

דאעש

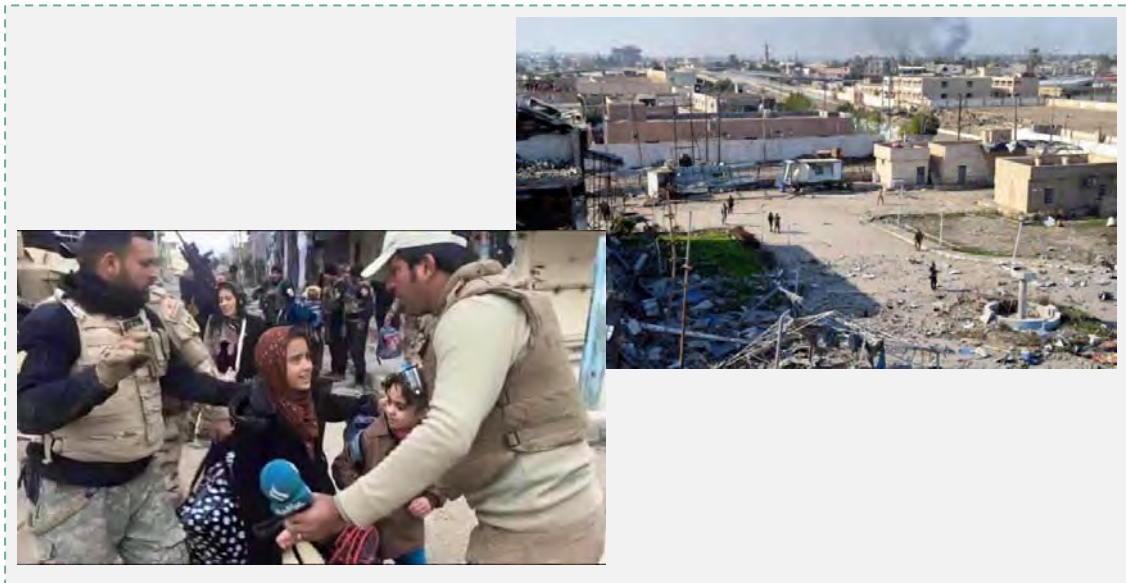
7. להערכתנו מנה כוח דאעש, שהגן על אלרמאדי כ-500-700 פעילים. לגבי גודלו המדויק של הכוח קיימות הערכות שונות: ב-21 בדצמבר 2015 ציין **סטיב וורן, דובר צבא ארה"ב**, שבין 500-1,000 פעילי ג'האד מגנים על העיר וכי בתקיפות מהאוויר נהרגו לפחות 350 פעילים (MSNBC, 21 בדצמבר 2015). ב-26 בדצמבר 2015 טען **קצין מודיעין עיראקי** ש-500 פעילי דאעש עזבו את רמאדי וכמה עשרות פעילים נותרו בעיר (וול סטריט ג'ורנל, 23 בדצמבר 2015). בתדרוך, שערך קצין מודיעין של כוחות הקואליציה בבגדאד הוא העריך את מספר הפעילים ב-700 ובמרכז רמאדי הוערך מספרם בכ-400 (voanews, 30 בדצמבר 2015).

8. **כח דאעש, שהגן על העיר נפל בהיקפו בהרבה מזה של צבא עיראק**. ההגנה על העיר התבצעה באמצעות מערך הגנה, שהקים בה ובצד זאת ניהל מלחמת גרילה נגד הכוחות העיראקים. פעולות הגרילה כללו תקיפות פתע של כוחות עיראקים, הנחת מטעני צד על הצירים המובילים לאלרמאדי והפעלת מחבלים מתאבדים. כל זאת נועד לשבש את הכנות צבא עיראק לכיבוש העיר, למנוע כיתורה ולהקשות על תנועת הכוחות העיראקים בצירים הראשיים. כדרכו ליווה דאעש את הלחימה באלרמאדי **בלחימה תודעתית**. כך למשל, הארגון פרסם סרטון שבו נראו אזרחים, שנהרגו לטענת הארגון, מאש מטוסי הקואליציה בראשות ארצות-הברית, שפעלו נגדם בעיר (אעמאק, 25 בדצמבר 2015).

התנהלות הלחימה - תמונת מצב (עדכני ל-3 בינואר 2016)

9. במשך מספר חודשים ריכז **צבא עיראק** כוחות גדולים מסביב לעיר אלרמאדי בהיקף של כ-10,000 חיילים והגביר בהדרגה את הכיתור על העיר. צבא עיראק קיבל סיוע אווירי מצד ארה"ב וכוחות הקואליציה, שתקפו בשיטתיות יעדים של דאעש באלרמאדי ומחוצה לה, כדי להכשיר את הקרקע לפריצה לעיר. ב-22 בדצמבר 2015, כאשר הוכשרה הקרקע מהבחינה הצבאית, **פתח צבא עיראק בהתקפה לשחרור אלרמאדי**, בסיוע אווירי של ארה"ב והקואליציה. במהלך ההתקפה התגבר צבא עיראק על מוקדי התנגדות של דאעש בפאתיה של העיר. **כוח הלחימה בטרור חתר להגיע לאזור בנייני הממשל, שבמרכז העיר, שם ריכז דאעש את עיקר כוחותיו**. דאעש מצידו עשה שימוש ברשת של מנהרות; הפעיל מחבלים מתאבדים, צלפים, מטענים, מוקשים ו"עגלות נפץ"; ועשה שימוש באוכלוסייה המקומית כ"מגן אנושי".

10. **נקודת המפנה בלחימה על אלרמאדי הושגה להערכתנו ב-28 בדצמבר 2015** כאשר לאחר כשבוע של לחימה הצליחו כוחות הלחימה בטרור של צבא עיראק להשתלט על בנייני הממשל ולהניף את דגלי צבא עיראק כסמל לניצחון. עם זאת טיהורה של העיר עדיין לא הושלם והלחימה ממשיכה להתנהל בעיר ובפרבריה (ראו להלן).

מימין: כוחות עיראקים נכנסים למתחם הממשלתי במרכז אלרמאדי, לאחר השתלטותם עליו (אלג'זירה נט, 3 ינואר 2016). משמאל: חיילים עיראקיים מחלצים תושבים עיראקים אשר ברחו מאזורי שליטת דאעש באלרמאדי (דף הפייסבוק רמאדי, 3 בינואר 2016).

11. להלן פירוט ימי הלחימה האחרונים עד להכרזה על כיבוש העיר (אלסומריה, 26 בדצמבר 2015; בי בי סי בערבית, 26 בדצמבר 2015; אלג'זירה, 27 בדצמבר 2015, RT, 27 בדצמבר 2015).

א. **ב-26 בדצמבר 2015** השתלט צבא עיראק על סכר אלרמאדי הממוקם ממערב העיר. כמו כן השתלט הצבא על אזור **אלבו פראג'**, שבצפון העיר.

ב. **ב-27 בדצמבר 2015** דיווחו מקורות צבאיים עיראקיים, כי צבא עיראק מנסה לפתוח חזית חדשה נגד דאעש מכיוון צפון, בשל התנגדות עזה של דאעש, אשר מנהל לוחמת גרילה נגד הכוחות העיראקיים. באותו יום הצליח צבא עיראק להשתלט על **אזור אלחוז, שבמרכז אלרמאדי**, מדרום לאזור מבני הממשל, שהיווה את המאחז העיקרי של דאעש בלב העיר.

כוחות הביטחון העיראקיים בעיר אלרמאדי (אלג'זירה, 1 בינואר 2015; אלערביה, 3 בינואר 2015).
 ג. **ב-28 בדצמבר 2015** דווח, כי גם אזור בנייני הממשל, שבמרכז העיר, נשלט על-ידי צבא עיראק. צבא עיראק הפיץ "תמונות ניצחון" של דגלי עיראק, המונפים מעל לבנייני הממשל.

12. על פי הערכות ראשוניות נהרסו בעיר כליל למעלה מ-3,000 בתים בעיר, אלפי בתים נוספים נפגעו ברמה זו או אחרת. על פי ההערכות המספר עוד ילך ויגדל, שכן לכמה משכונות העיר אין עדיין גישה ועל כן לא ניתן להעריך בהן את ממדי הנזק. כמו כן נפגעו בצורה זו או אחרת כל התשתיות כולל חשמל, מים וביוב. חמישה גשרים בעיר מעל נהר הפרת ניזוקו בצורה זו או אחרת (דיילי מייל, 30 בדצמבר 2015).

טקטיקות הלחימה של דאעש

13. במהלך הלחימה לכיבוש העיר נתקלו הכוחות העיראקיים בהתנגדות עזה מצד דאעש שנלחם בטקטיקות הפעולה המוכרות של הארגון. העיר רושתה על ידי דאעש במטענים ומבנים ממולכדים, שהכינו פעילי דאעש בעוד מועד. במהלך הלחימה ביצעו פעילי הארגון התקפות "פגע וברח" נגד ריכוזי כוחות של צבא עיראק. כך למשל, בוצעה מתקפה נגד מטה המשטרה במהלכה נהרגו אנשי כוחות הביטחון העיראקיים, שהיו במקום (אעמאק, 24 בדצמבר 2015). במקרה אחר תקפו פעילי דאעש מבנה בו התאכסנו אנשי כוחות הביטחון העיראקיים במזרח אלרמאדי (אעמאק, 24 בדצמבר 2015).

14. במהלך הלחימה באלרמאדי דווח על מאות פעילי דאעש, שנהרגו. עשרות פעילים, ביניהם מפקדים, נמלטו ממנה לכיוון הגבול הסורי (סקיי ניוז, 23 בדצמבר 2015). דווח, כי במהלך הקרבות נהרג עמאר בדוי אלעיסאוי, מפקד בכיר בדאעש (חשבון הטוויטר של חסין מרתצ'א, 26 בדצמבר 2015). כמו כן נמסר, כי כוחות הביטחון העיראקי תפסו את אבו צפאא אלדמשקי, פעיל סורי שהיה באלרמאדי, אשר הוגדר כ"שר האוצר" של ארגון דאעש (דף הפייסבוק של חסין מרתצ'א, 29 בדצמבר 2015).

המשך הלחימה לשם טיהור העיר ופרבריה

15. למרות ההודעה על כיבוש העיר נראה, שהמאמצים לטיהור מלא של העיר עודם נמשכים והם ימשכו עוד זמן רב. היועץ הביטחוני של מחוז אלאנבאר, דלף אלכביסי, ציין כי השליטה של ממשלת עיראק בעיר אינה מלאה, וכי עדיין נותרו כיסי התנגדות (אליום אלסאבע, 30 בדצמבר 2015). על פי הדיווחים דאעש עדיין מחזיק בכ-20% משטח העיר ובכ-25% משטחה עדיין מתנהלים עימותים בין צבא עיראק ופעילי דאעש. סטיב וורן, דובר הקואליציה הבינלאומית, אמר כי ייקח זמן להשיג שליטה מלאה על העיר למרות ההכרזה מצד ממשלת עיראק שהשתלטה על העיר (GlobalSecurity, 29 בדצמבר 2015).

16. בתום ההשלטות על מרכז העיר החל צבא עיראק לטהר את השכונות, שנותרו בשליטת דאעש בעיר ופרבריה, בעיקר פרבריה הצפוניים והמזרחיים (ראו מפה). מנגד פעל דאעש נגד צבא עיראק במקומות אחרים במחוז אלאנבאר. כך למשל:

א. פעילי דאעש ניהלו קרבות עם צבא עיראק באזור אלג'ראישי, שמצפון לאלרמאדי (אלג'זירה, 1 בינואר 2016). דובר צבא עיראק מסר, כי פעילי דאעש תקפו ב-1 בינואר 2016 בסיס של צבא עיראק תוך שימוש במחבלים מתאבדים, שהפעילו חגורות נפץ ומכוניות תופת.

ב. על פי מקורות צבאיים עיראקיים הפעיל דאעש ב-1 בינואר 2016 תשעה כלי רכב ממולכדים במפקדה של צבא עיראק בצפון אלרמאדי. המפקדה ממוקמת בין אזור אלבו עית'ה לחאמצ'יה. כתוצאה מכך נהרגו שישים אנשי כוחות הביטחון העיראקים ולפחות שבעים נפצעו (אלג'זירה, 1 בינואר 2016).

ג. מקור ביטחוני עיראקי מסר ב-3 בינואר 2016, כי כוחות הביטחון העיראקים צרים על פעילי דאעש מצפון-מזרח לעיר, באזור אלצופיה ואלסג'אריה (אלג'זירה, 3 בינואר 2016).

ד. ב-1 בינואר 2016 תקף צבא עיראק עמדות של דאעש במערב העיר וספג מספר אבדות (אלג'זירה, 1 בינואר 2016). דאעש הודיע, כי השמיד ממארב שיירה של צבא עיראק מדרום לעיר (אעמאק, 1 בינואר 2016).

ה. באזור אלפלוג'ה נהרגו 23 חיילים עיראקים כתוצאה מפיצוץ מכונית תופת, ששיגר לעברם דאעש. באזור העיר חדית'ה נהרגו 18 חיילים עיראקים בפיצוץ 13 מכוניות תופת (אלג'זירה, 3 בינואר 2016).

מוקדי לחימה בין צבא עיראק לדאעש בפרברים הצפוניים והמזרחיים של אלרמאדי, עדכני ל-3 בינואר 2016 (GOOGLE MAPS).

17. במקביל לכיבוש העיר רמאדי כיתר צבא עיראק את העיר אלפלוג'ה (הממוקמת כ-56 ק"מ מזרחית לרמאדי ונמצאת בשליטת דאעש מזה כשנתיים). זאת, כדי למנוע העברת סיוע לפעילי דאעש בעיר אלרמאדי ולהגביר את הלחץ על העיר אלפלוג'ה לקראת ההמשך. צבא עיראק דיווח, כי 44 פעילי דאעש נהרגו ו-12 בתים ממולכדים פוצצו דרומית לעיר אלפלוג'ה (שפק ניוז, 27 בדצמבר 2015). ב-27 בדצמבר 2015 דווח, כי כוחות הביטחון העיראקיים פרצו לאזור שכונות אלנעימיה בפאתיה הדרומיים של אלפלוג'ה והרגו כ-300 פעילים של דאעש (אלערביה, 27 בדצמבר 2015).

תגובות ראשוניות לכיבוש אלרמאדי

ארה"ב והקואליציה

16. ג'והן קרי, מזכיר המדינה של ארה"ב בירך את ממשלת עיראק על שחרור אלרמאדי וציין, כי ארה"ב ומדינות הקואליציה הבינלאומית מסייעות למאבק של עיראק. סטיב וורן, דובר הקואליציה הבינלאומית בירך את עיראק בשם הקואליציה וציין, שהקואליציה תסייע לממשלת עיראק בשיקום העיר (חשבון הטוויטר של דובר הקואליציה, 28 בדצמבר 2015). ראשי ממשלות גרמניה וצרפת בירכו אף הן את ראש ממשלת עיראק. ראש ממשלת בריטניה אמר, כי בריטניה תמשיך לספק תמיכה לעיראק (אתר ממשלת בריטניה, 30 בדצמבר 2015).

איראן

17. איראן בירכה אף היא על כיבוש רמאדי מידי דאעש על-ידי צבא עיראק. ראש מטה הכוחות המזוינים האיראנים, חסן פירוזאבאדי (Hassan Firouzabadi), אמר, כי מדובר בניצחון גדול של צבא עיראק והמיליציות העממיות הסוניות והשיעיות המבטיח ניצחונות נוספים בעתיד. גם שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף, בירך את עמיתו העיראקי, אבראהים אלג'עפרי (Ibrahim al-Ja'fari), לרגל שחרור רמאדי מידי דאעש (אירנ"א, 29 דצמבר 2015). שר החוץ, מחמד ג'ואד זריף

(Mohammad Javad Zarif), נפגש ב-28 בדצמבר 2015 בטהראן עם יו"ר המועצה העליונה של המהפכה האסלאמית בעיראק, עמאר חכים (Ammar Hakim). בפגישה אמר השר, כי על השבטים והקבוצות האתניות בעיראק לחזק את האחדות ביניהם במאבק נגד הקיצוניות והטרור (Press TV, 28 בדצמבר 2015).

18. אולם למרות הברכות הפומביות נראה, כי האיראנים אינם שבעי רצון מכך שכוחות שיעיים לא נטלו חלק משמעותי במערכה על אלרמאדי. על רקע זה פרסמו אתרי חדשות איראנים ורשתות חברתיות תמונה ובה נראה קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, במזרח מחוז אנבאר שבעיראק. מדובר בתמונה שאינה עדכנית, מכיוון שאחד ממפקדי המיליציות השיעיות, המופיע לצד סלימאני, נהרג בחודש יולי האחרון, אולם פרסומה במהלך הלחימה באלרמאדי נועד לאותת, כי גם לאיראן יש חלק בניצחון.

קאסם סלימאני במזרח מחוז אנבאר: פרסום הצילום במהלך הלחימה באלרמאדי אינו מקרי (אנתח'אב, 26 בדצמבר 2015).